

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на тема „Оптимизиране на техническата подготовка на 10-12 годишни млади футболисти, основен критерий за подбор и начално обучение по футбол“

за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“

Докторант – Микел Ценай, редовно обучение

Катедра „Теория на физическото възпитание“

Научен ръководител – доц. Владимир Тенев Чернев, доктор

Рецензент – доц. Паскал Паскалев Паскалев, доктор

Основният проблем на съвременните научни изследвания в областта на теорията и методиката на спорта е оптимизирането на структурно-функционалните фактори на спортната подготовка на младите спортисти. Спортно-педагогическата практика показва, че високи спортни резултати се постигат, ако в детската и юношеска възраст правилно се полагат основите на високото спортно майсторство в съчетание с подбора. Същевременно учебно-тренировъчния процес е съобразен с адаптационните способности за физическото и функционалното изграждане на младите спортисти.

В търсенето на по-добра методика за начална спортна подготовка целта е да се създадат възможности за изява на моториката на младите футболисти, да се разкрие темпът на прираст на двигателните качества и технически умения. Така се обективизира началната спортна подготовка като основа за подбор на деца за включване в системни тренировки по футбол.

Според нас в тази насока са научните интереси на дисертанта Микел Ценай, да разработи и експериментира методика за физическа и техническа подготовка на 10-12 годишни футболисти като основа за подбор и начално обучение по футбол. Така е планиран, разработен и осъществен педагогическият експеримент. В заглавието обаче липсва физическата подготовка, въпреки че експерименталната група работи 80% за разностранно физическо развитие и 20% за техника. И това е правилно поставен експеримент, защото физическата подготовка и техническата подготовка са взаимосвързан учебен процес. Първата създава база за усвояване на технически умения, а от там и изявата на моториката на децата, с което се обективизира подборът на трениращи футболната игра деца. Според нас добавяне на „физическа подготовка“ към заглавието изяснява същността на проблема.

Освен това, във връзка с методиката на изследването, не става ясно програмата за работа на контролната група по какво се различава (освен общ брой часове и продължителност на заниманията) от програмата на експерименталната група. В своята защита авторът трябва да изясни този пропуск. По този начин, както казва доц. Гигов, и хипотезата ще стане по-ясна, и ще се открие по-отчетливо приносът на научната разработка.

Дисертационният труд е представен в достатъчен обем от 162 страници, от които литература – 9 страници /154 автора на кирилица, 22 на латиница, 2 страници приложения/. Онагледяването е от 33 таблици и 47 фигури, което дава възможност за по-доброто възприемане на разработения научен труд.

Представеният научен труд е разработен правилно в структурно отношение като съдържанието е разпределено в четири основни глави.

1. Теоретични основи на проблема и обобщаване на практическия опит /50 страници/. Авторът разглежда подробно важни аспекти на морфофункционалната характеристика, възрастовите

особености и промени в онтогенезата на подрастващия организъм, неговите адаптационни способности към физическата и техническата подготовка, периодизацията на многогодишната подготовка по футбол, фактори за подбор на млади футболисти.

Проличава компетентността и експертното разбиране от автора на проблемите. Проучването по литературни данни ще придобие завършен вид, ако дисертантът беше включил информация за състоянието на проблема за подбора и начална спортна подготовка по футбол в Република Албания. Може би липсата на научни разработки по тази тематика са причина за това.

2. Целта, задачите и методиката на изследването са представени според изискванията за подобен научно-изследователски труд. От поставените задачи би могло да бъдат обединени трета и четвърта задача, тъй като те се припокриват в своята същност. Докато направените изследвания и анализи на корелационните зависимости и факторната структура на показателите е трябвало да бъде поставена задача. Използваните методи на изследване са подбрани удачно и са съобразени с реализирането на целите и задачите. Тестовата батерия е достатъчно информативна по отношение на морфофункционалните характеристики, физическата дееспособност и спортно-техническите умения. Футболната игра е с продължителност, която изисква определено ниво на обща издръжливост. Общата издръжливост на спортистите е показателна за тяхната работоспособност и поносимостта към високите натоварвания, а така също и за степента на влагането във футболната игра. Всичко това е много важно за правилния подбор, а е пропуснат тест за обща издръжливост.

3. Резултати и анализ на резултатите. Тази глава започва с анализа на резултатите от анкетното проучване на мнението на водещите треньори относно актуализирането и подобряването на учебно-

тренировъчния процес в Република Албания по футбол. Според анкетирания треньор е необходимо въвеждането на съвременна методика на обучение и подбор по футбол. С тази анкета се подкрепя идеята на автора да разработи и експериментира методика за подготовка и подбор на 10-12 годишни футболисти.

Сравнителният анализ на резултатите за динамиката на показателите и тестовите след проведената експериментална работа с продължителност девет месеца показва, че при всички се наблюдава определен положителен принос. Значително по-голям е процентният принос при експерименталната група в сравнение с контролната и достатъчно високо ниво на достоверност. Високото ниво на достоверност при вариационния анализ дава възможност на автора да направи правилния извод, че големият прираст на показателите е под влияние на експерименталната програма за подготовка, а не на други фактори.

Освен вариационен анализ, авторът е изследвал корелационните зависимости между показателите и тестовите, както и факторната им структура. Много приятно впечатление правят отличните познания на Микел Ценай на статистическите методи, които се ползват в научно-изследователската дейност. Изчерпателно и с големи подробности авторът представя в своя дисертационен труд възможностите за приложение на вариационния, корелационния и факторен анализ. Според нас при изследванията на футболната игра би трябвало да се направи сравнение с резултатите от изследванията на проф. М. Гъдев на факторната структура на показателите и тестовите на млади футболисти, които ги има в литературния преглед на М. Гъдев. Това би обогатило информацията, необходима за нуждите на подбора. Резултатите от корелационния и факторен анализ са използвани от автора да състави и предложи система за начален спортен подбор на млади футболисти в Република Албания. Тя дава на треньорите научно-приложен поглед в

тренировъчната работа, в зависимост от възможностите на децата. С това докторският труд на автора прибавя важен принос в практико-приложен план. С не по-малка значимост е приносът на научната разработка като първо изследване по темата в страната.

Изводите и препоръките отразяват резултатите от направените изследвания, но за по-голяма информативност и приложност в учебно-спортната практика трябва да бъдат представени в по-конкретен вид.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията на Микел Ценай, въпреки допуснатите грешки и направени забележки, отговаря на изискванията за разработване на завършен научен труд. Авторът показва задълбочени познания по проблема, използва подходящи научни методи за изследване, интерпретира умело получените резултати и предлага използването им в спортната теория и практика.

Предлагаме на уважаемото научно жури да присъди на Микел Ценай ОНС „Доктор“.

РЕЦЕНЗЕНТ:

ДОЦ. ПАСКАЛ ПАСКАЛЕВ, ДОКТОР